

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA
NUOTOLINIO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2024-10-18 Nr. TP-11

Vilnius

Posėdis įvyko 2024 m. spalio 8 d. 13 val.

Posėdžio pirmininkė Dalia Urbanavičienė.

Posėdžio sekretorė Virginija Navickienė.

Dalyvavo: Etninės kultūros globos tarybos (toliau – EKG T, Taryba) pirmininkė doc. dr. Dalia Urbanavičienė, EKG T nariai – Jonas Rudzinskas, doc. dr. Rimantas Astrauskas, Nijolė Balčiūnienė, Sandra Daugirdienė, Ona Drobelenė, Virginijus Jocys, Zigmas Kalesinskas, Vaida Kasparavičienė, doc. Virginijus Kašinskas, Angelė Kavaliauskienė, dr. Lina Leparskienė, Olijardas Lukoševičius, prof. dr. Lina Petrošienė, doc. dr. Dalia Senvaitytė, dr. Loreta Sungailienė, dr. Žilvytis Šaknys, Gita Šapranauskaitė, dr. Skaidrė Urbonienė, Jonas Vaiškūnas; EKG T specialistai – dr. Jolita Eidikonienė, Violeta Dubnikienė, Valia Skrodenienė, Valdas Voveris, Asta Žernienė, Vilma Žukauskienė, Virginija Navickienė. Posėdyje dalyvavo svečias etnologas, istorikas dr. Vytautas Tumėnas ir Mažeikių rajono savivaldybės administracijos atstovė Rūta Končiutė-Mačiulienė.

Posėdžio kvorumas yra.

Darbotvarkė:

1. Dėl siūlymų įtraukti etnografinių regionų valstybinę globą į Regionų plėtros įstatymą (30 min.);
2. Dėl Etnografinių regionų herbų naudojimo tvarkos ir Etnografinio regiono vėliavos naudojimo tvarkos naujų redakcijų tvirtinimo bei EKG T svetainės papildymo duomenimis apie etnografinių regionų heraldiką (25 min.);
3. Dėl siūlymo paskelbti Meilės, padėkos ir gerumo akciją artėjant Vėlinėms ir kitų priemonių siekiant atsvaros Helovynui (25 min.);
4. Dėl atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo plano tvirtinimo (25 min.);
5. Dėl siūlymo EKG T paskelbti 2026-uosius metus atmintiniais Kanklių metais (15 min.);
6. Kiti klausimai.

Dalia Urbanavičienė pasiūlė prie kitų klausimų aptarti darbo grupės dėl atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų ženklo sukūrimo klausimą.

Darbotvarkei pritarta bendru Tarybos sutarimu.

1. SVARSTYTA. Siūlymai įtraukti etnografinių regionų valstybinę globą į Regionų plėtros įstatymą.

Dalia Urbanavičienė pristatė klausimo kontekstą. Seime užregistruotas siūlymas dėl Regionų plėtros įstatymo (toliau – RPI) keitimo siūlant įtraukti regionines kultūros tarybas (kurios svarsto Lietuvos kultūros tarybos skiriamų lėšų skirstymą regionuose) į regioninių plėtros tarybų kolegijų partnerių grupes, kadangi pagal neseniai priimtą Lietuvos Respublikos kultūros politikos pagrindų įstatymą turėtų būti įgyvendinamas horizontalumo principas į regioninę politiką įtraukiant ir kultūrą. D. Urbanavičienė EKG T vardu buvo pateikusi siūlymą RPI įtraukti ne tik regionines kultūros tarybas, bet ir EKG T regionines tarybas, kadangi kultūros politikos pagrindų įstatymo vienas iš uždavinių yra puoselėti etnografinių regionų savitumą. Seimo Kultūros komiteto posėdyje tam buvo vienbalsiai pritarta. Svarstant RPI keitimo projektą Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitete daugiausia pastabų susilaukė siūlymas dėl regioninių kultūros tarybų, kadangi šioms trūksta aiškaus teisinio reglamentavimo. Galiausiai buvo nuspręsta atidėti šio klausimo svarstymą. Tai sudaro galimybes pateikti daugiau esminių siūlymų dėl RPI keitimo, kurie padėtų įtvirtinti šiame įstatyme dėmesį etnografiniams regionams ir kultūrai, apimant ir etninę kultūrą. D. Urbanavičienė pateikė savo įžvalgas, kokius RPI straipsnius reikėtų papildyti.

Nijolė Balčiūnienė ir kiti Tarybos nariai atkreipė dėmesį, kad per regioninį plėtros modelį turėtų atsirasti ir dėmesys kultūrai, nes ekonominiai ir socialiniai klausimai negali būti sprendžiami be kultūros.

Dalia Urbanavičienė pasiūlė sudaryti darbo grupę.

Zigmas Kalesinskas pasiūlė dirbti šiuo klausimu visai Tarybai drauge.

NUTARTA: Išanalizuoti Regioninės plėtros įstatymą ir parengti išsamesnius konkrečius siūlymus dėl jo keitimo, kad etnografinių regionų valstybinė globa būtų įtraukiant į šį įstatymą, šiuos siūlymus svarstyti Taryboje

2. SVARSTYTA. Etnografinių regionų herbų naudojimo tvarkos ir Etnografinio regiono vėliavos naudojimo tvarkos naujų redakcijų tvirtinimas bei EKG T svetainės papildymas duomenimis apie etnografinių regionų heraldiką.

Dalia Urbanavičienė pristatė teisininko pastabas ir siūlymus keisti Etnografinių regionų herbų naudojimo tvarką ir Etnografinio regiono vėliavos naudojimo tvarką. Esminis siūlymas

– panaikinti skyrių, kuriame apibūdinama kiekvieno etnografinio regiono heraldika ir jos statusas. D. Urbanavičienė pasiūlė šią informaciją perkelti į EKG T svetainę prie duomenų apie kiekvieną etnografinį regioną.

Taip pat buvo svarstomi Zigmo Kalesinsko, Loretos Sungailienės ir kitų EKG T narių pateikti siūlymai dėl Etnografinių regionų herbų naudojimo tvarkos tobulinimo .

NUTARTA: 1. Patvirtinti Etnografinių regionų herbų naudojimo tvarkos ir Etnografinio regiono vėliavos naudojimo tvarkos naujas redakcijas atsižvelgiant į posėdyje išsakytas pastabas. 2. Pritarti duomenų apie etnografinių regionų heraldiką atnaujinimui EKG T svetainėje pateikiamoje medžiagoje apie kiekvieną etnografinį regioną. 3. Kreiptis į Lietuvos heraldikos komisiją siūlant, kad ji savo teisės aktuose nustatytų, kur turi būti saugomi etnografinių regionų heraldikos etalonų originalai.

3. SVARSTYTA. Siūlymas paskelbti Meilės, padėkos ir gerumo akciją artėjant Vėlinėms ir kitas priemones siekiant atsvaros Helovynui.

Dalia Urbanavičienė pristatė prašymus Tarybai pareikšti nuomonę dėl Helovyno ir Vėlinių prieštaros, kuri labiausiai pasireiškia dėl skirtingo požiūrio į mirtį ir mirusiuosius. Ji pasiūlė šiemet, kaip ir pernai, kreiptis į visuomenę su kvietimu remtis savo tradicijomis, neskatinanti vaikų ir jaunimo švęsti svetimos ir brutališkos Helovyno šventės. Kaip atsvarą šiai šventei ji pasiūlė skelbti Meilės, padėkos ir gerumo akciją.

Dalia Senvaitytė pritarė, kad kreipiantis reikia siūlyti, ką daryti, bet nereikia siūlyti, ko nedaryti. Skelbiant akciją jos nuomone netinka naudoti žodį „meilė“, užtektų „bendrystės“ ir kt.

Angelė Kavaliauskienė pritarė, kad akcijos sumanymas geras. Taryba galėtų kasmet ją rengti, įtraukti institucinius partnerius. Švietimo įstaigoms dažnai trūksta idėjų, todėl jos eina lengviausiu keliu pataikaudamos masinei kultūrai. Ji tik siūlė atsisakyti didaktinio momento ir „kovos“ elemento. Jos manymų vertėtų paieškoti skambesnio pavadinimo, kuris galėtų būti trumpinamas pagal pirmąsias raides, kurios labiau atkreiptų jaunimo dėmesį: pavzydžiui, „Padėka, Atjauta, Bendrystė (PAB)“

Dalia Urbanavičienė pristatė Nepilnamečių teisių apsaugos įstatymo punktus, kuriuose smurtiniu pobūdžiu pasižyminti, agresyvumą ir nepagarbą gyvybei skatinanti, baimę ar siaubą sukelianti, nusikalstama veika modeliuojanti informacija įvardijama kaip žalinga nepilnamečių psichinei sveikatai, fiziniam, dvasiniam ar doroviniam vystymuisi, todėl ji draudžiama ir ribojama. Ji atkreipė dėmesį, kad visų pirma nurodo valstybės institucijų, viešosios informacijos rengėjų ir skleidėjų, taip pat nepilnamečių tėvų (globėjų, rūpintojų) atsakomybę dėl nepilnamečių apsaugos nuo tokios žalingos informacijos.

Tarybos nariai pritarė, kad reikia pateikti EKG T nuomonę dėl žalingo smurtą propaguojančio Helovyno poveikio remiantis šiuo įstatymu, o kaip alternatyvą siūlyti atjautą, atmintį, padėką ir bendrystę skatinančią akciją artėjant Vėlinėms

NUTARTA: Parengti EKG T raštą dėl Helovyno prieštaros Vėlinių tradicijoms ir skelbiamą alternatyvią akciją, suderinti rašto tekstą el. paštu.

4. SVARSTYTA. Atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo plano tvirtinimas.

Dalia Urbanavičienė pristatė papildytą Atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo plano projektą atkreipdama dėmesį, kad ne visos savivaldybės ir kitos institucijos dar pateikė informaciją.

Tarybos nariai diskutavo dėl Lietuvių liaudies dainų metų uždarymo renginio.

NUTARTA: Pakartoti kreipimąsi pasiūlymų neatsiuntusioms savivaldybėms ir EKG T regioninėms etninės kultūros globos taryboms, prašant pateikti siūlymus Atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų įgyvendinimo plano.

5. SVARSTYTA. Dėl siūlymo EKG T paskelbti 2026-uosius metus atmintiniais Kanklių metais.

Dalia Urbanavičienė pasiūlė paskelbti 2026-uosius metus atmintiniais Kanklių metais. 2026 m. sukanka 120 metų Skriaudžių kanklių ansamblui, todėl tai būtų tinkama proga paminėti šią sukaktį ir populiarinti kanklių muziką. Geriausia būtų gauti tam Seimo Kultūros komiteto pritarimą (panašiai kaip dėl Lietuvių liaudies dainų metų), bet dėl to kreiptis reikėtų jau į naujos kadencijos Seimo komitetą.

Tarybos nariai pritarė šiam siūlymui.

NUTARTA: 1. Pritarti siūlymui EKG T paskelbti 2026-uosius metus atmintiniais Kanklių metais. 2. Parengti raštą dėl šio siūlymo naujos kadencijos Seimo Kultūros komitetui.

6. SVARSTYTA. Kiti klausimai. Atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų ženklo kūrimas.

Dalia Urbanavičienė priminė, kad praeitame Tarybos posėdyje buvo sudaroma darbo grupė dėl atmintinų Lietuvių liaudies dainų metų ženklo sukūrimo – buvo pasiūlyti Virginijus Kašinskis, Jonas Rudzinskas, Loreta Sungailienė, Dalia Urbanavičienė, Rimantas Astrauskas. Ji paklausė, ar L. Sungailienė sutinka šioje grupėje dalyvauti.

Loreta Sungailienė sutiko.

Svarstant apie ženkliui tinkamą simboliką pasiūlyta peržiūrėti Dainų šventėms sukurta simboliką, taip pat pasiūlyti dizaineri pateikti savo idėjas.

NUTARTA: 1. Patvirtinti darbo grupę-komisiją Lietuvių liaudies dainų atmintinų metų ženklo sukūrimui iš šių narių: Jonas Rudzinskas, Virginijus Kašinskas, Loreta Sungailienė, Rimantas Astrauskas, Dalia Urbanavičienė. 2. Pritarti siūlymui kviesti kurti Lietuvių liaudies dainų metų atmintino ženklo sukūrimui dailininkę, jau kūrusią Aukštaitijos metų ženklą.

Posėdžio pirmininkė

Dalia Urbanavičienė

Posėdžio sekretorė

Virginija Navickienė